

DE BORCHT

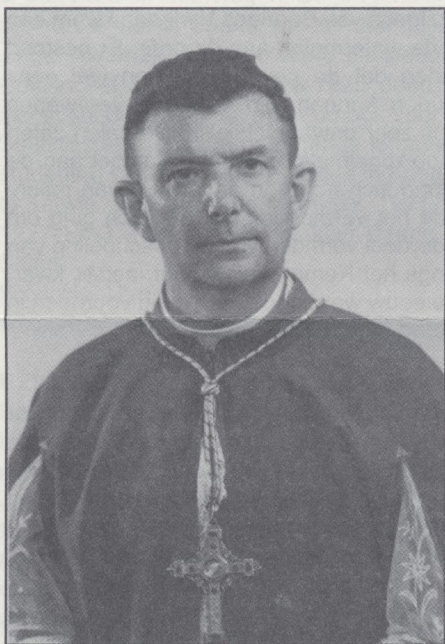
BAARLOOS VERLEDEN

HISTORISCHE WERKGROEP DE BORCHT
PERIODIEKE UITGAVE VOOR DE ABON-
NEES VAN ONZE SPOKKELINGEN EN DE
BORCHTLIEDEN

ISSN 1568-1939
April 2007 nr.19

Secretariaat:
C.J.M. Vaessen
Postbus 8355
5990 AB Baarlo
Telefoon : 077-4772182
E-mail: hwbaarlo@hetnet
Website: <http://deborcht.baarlo.com>

ONZE BAARLOSE BISCHOP

Op landelijk en provinciaal niveau is er het afgelopen jaar gesproken over bekende personen. Als we kijken op plaatselijk niveau, niet dat we een lijst willen samenstellen, noemen we in deze uitgave een bekende Baarlonaar die ruim honderd jaar geleden werd geboren nl. Mgr. Thijssen. Wie was hij en waarom werd hij bekend?. Voor de wat jongere lezers een oprisser van het geheugen of misschien wel een eerste kennismaking.

Anton Thijssen werd op 26 mei 1906 geboren op Soeterbeek als jongste van zeven kinderen. Op de basisschool manifesteerde hij zich als een pientere leerling die niet bang was uitgevallen. Na de basisschool gaat hij naar het gymnasium in Uden. Hierna bezoekt hij, omdat hij priester wil worden, het groot seminarie in Haaren bij Vught. Dat hij hierbij koos voor de orde van de paters van Steyl (SVD) is niet zo verwonderlijk. In 1931 wordt hij priester

gewijd. Het is zijn wens om uitgezonden te worden naar een ontwikkelingsland. Na korte tijd in Uden als docent les te hebben gegeven, vertrekt hij in 1934 naar het Indonesische eiland Flores. Hier leert hij Soekarno kennen. Koningin Wilhelmina had deze politieke gevangene gratie verleend en hij is bezig met het opstellen van een staatsfilosofie en het schrijven van toneelstukken. Graag discussieert hij met de mensen van de SVD.

Aanvankelijk is Anton Thijssen werkzaam in het onderwijs. In 1942 volgt de Japanse bezetting en komt de priester terecht in jappenkampen op Celebes. Hier loopt hij dysenterie op. Na herstel vertrekt hij terug naar zijn vaderland om geld in te zamelen o.a. voor twee boten om zo de mensen te bereiken in het eilandrijk.

Op Flores ontmoet hij Nederlandse soldaten die trachten de kolonie voor Nederland te behouden. In 1949 kiest Anton Thijssen voor Indonesië en neemt de Indonesische nationaliteit aan. Hij werkt hard mee aan de opbouw van onze voormalige kolonie. Zijn talenten zijn niet onopgemerkt bleven en in 1951 wordt hij tot bisschop gewijd. President Soekarno komt hem en zijn mensen op Flores bedanken voor wat ze tijdens de ballingschap van de president voor hem hebben gedaan. In 1957 wordt de Baarlose bisschop in zijn geboortedorp ingehaald. Lang zit hij niet stil hij is steeds op weg om geld in te zamelen voor zijn werk in de tropen. In Flores wordt de boerenzoon uit Baarlo vanwege zijn agrarische kennis zelfs uitgeroepen tot minister van landbouw.

In 1961 neemt hij in Rome deel aan het Tweede Vaticaanse Concilie en pleit er voor een secretariaat voor Eenheid met Niet-Christenen. Zijn invloed in de gordel van smaragd is groot. In de moeilijke periode tijdens de crisis rond Nieuw Guinea weet hij door zijn contacten op hoog niveau veel te bereiken. Via Larentoeka en Denpasar wordt hij benoemd tot bisschop van Bali. De snelle maatschappelijke ontwikkeling van het enorme land heeft hij meegemaakt. Een moeilijke periode met grote tegenstellingen waarbij hij zich, vooral in Bali, steeds sterk maakt voor een vermenging van de eigen inheemse cultuur met de westerse invloeden.

In 1980 is de bisschop voor het laatst in Nederland waar hij het middelpunt is op een geslaagde reünie met oud-klasgenoten.. Er wordt een ongeneeslijke

ziekte geconstateerd. Hij kiest ervoor om zijn laatste levensdagen door te brengen in Indonesië. Begin 1981 viert hij nog zijn gouden priesterfeest en enkele maanden later overlijdt hij. Zijn uitvaart wordt een manifestatie van dankbaarheid door al de eilandbewoners voor wie hij veel betekend heeft in de periode dat hij als priester en ontwikkelingwerker werkzaam was op vele plaatsen in zijn nieuwe vaderland.

BESTUURSWISSELING 'DE BORCHT'

Bestuurswisselingen zijn bij de Borcht een niet alledaags fenomeen. In haar bestaan (sinds 1974) heeft de Historische Werkgroep slechts twee voorzitters gehad, nl. vanaf de oprichting tot 1996 de heer Pierre Houben en vanaf 1996 tot 2007 de heer Piet Schinck.

Laatst genoemde was dit jaar aftredend en niet meer herkiesbaar. Men ging op zoek naar een opvolger. Op de jaarvergadering van 5 maart j.l. kon het bestuur de nieuwe voorzitter en een nieuw bestuurslid, de heer Twan Bongers, bekend maken.

Voortaan zal de Borcht geleid worden door de heer Giel Keulen. Een opvolger die unaniem op instemming kan rekenen. Een persoon die reeds eerder, o.a. als wethouder van de gemeente Maasbree, zijn bestuurlijke kwaliteiten heeft laten zien. Door zijn interesse en zijn dagelijks werk in de gemeente Helmond waar hij het monumentenbeleid onder zijn hoede heeft, de gedroomde opvolger.

In dezelfde vergadering werd afscheid genomen van de heer Pierre Houben die sinds 1996 vice-voorzitter was. De werker en initiator van het eerste uur. Een gedreven persoon die met veel energie werkzaam is geweest. Verder werd afscheid genomen van twee andere bestuursleden nl. de heren Jan Noten en Hans Janssen. De heer Piet Schinck zal op een later tijdstip de nieuwe voorzitter introduceren en de voorzittershamer officieel overdragen. We zullen er dan nader op terugkomen. Alle scheidende bestuursleden verdienen dank voor het werk dat zij voor de vereniging en zo ook voor de stichting, ieder op hun eigen wijze, hebben verricht. Ze blijven allen lid van de Historische Werkgroep.

Voor de volledigheid willen we het nieuwe bestuur dat voortaan uit 5, in plaats van 7 personen zal bestaan, aan u voorstellen; Giel Keulen voorzitter, Sjaan Vaessen secretaris-penningmeester, Loek van Lier tweede secretaris en de bestuursleden Twan Bongers en Harie Görtz.

Bij hen en de andere leden zijn de historische belangen die de Borcht tracht te behartigen in goede handen. Het is de hoop dat de plaatselijke historie met behulp van instellingen zoals bv. de gemeente, de ongeveer 370 abonnees en alle anderen die de geschiedenis een warm hart toedragen, in de toekomst die aandacht krijgt die ze verdient.

SCHENKINGEN VANAF OKTOBER 2006

Ook in de afgelopen periode ontvingen wij van verschillende families weer voor ons archief de nodige schenkingen. Zo steunt u ons door onontbeerlijke aanvullingen, waar we u zeer dankbaar voor zijn. Familie H. Beurskens-Janssen, Hert: Bidprentjes
Familie A. Smits-Thijssen, Maasbree:

Boekje "De Wellevendheid", 1926
Familie Geraedts, Baarlo: Grafkruis
Familie A.W. Rosenberg, Amstelveen: Bidprentjes
* foto's etc. van de dames Gielen z.g., Veldstraat
Familie Jan Kuipers, Blerick:
Katholieke Illustraties 1874 & 1937
VVV Baarlo:
Twee dozen oud-archief en vele foto's
Nogmaals hartelijke dank!

BETALING ABONNEMENTSBIJDRAGE.

Als bijlage bij deze uitgave van Baarloos Verleden treft u een brief en een formulier voor machtiging aan. In de brief wordt aangegeven de abonnementsbijdragen in de toekomst via automatische incasso te laten plaatsvinden. Wij zouden het prettig vinden indien u de machtiging ondertekent en in de portvrije envelop terugstuurt.

Namens het bestuur van HWG De Borcht bedankt voor uw medewerking.

HEIPALEN

In de vorige uitgave van Baarloos Verleden kwam een vondst nabij de watermolen aan de orde. Er bestond een vermoeden dat de gevonden palen wel eens heipalen zouden kunnen zijn van een verdwenen gebouw. Dit is zeer onwaarschijnlijk. De palen zaten in de grond op regelmatige afstand. Parallel aan de rij palen bevond zich nog een andere lijn van palen. Dit bevestigde het vermoeden dat het toch ging om palen die onderdeel vormden van de beschoeiing van de gracht langs het Kempke die in het laatste kwart van de vorige eeuw werd gedempt en die voorheen in verbinding stond met de Kwisbeek.

FRANCISCANEN IN BAARLO

Het tegenwoordige kasteel De Berckt was enkele jaren geleden nog een klooster van de paters van het H. Sacrament. Voordien was er een gedeelte van de opleiding van de paters Franciscanen gevestigd, zoals uit onderstaande gegevens blijkt.

In januari 1921 besloot 'Het hoogwaardig Definitorium (bestuur) van de Nederlandse Franciscaanse Provincie (provinciaal was pater Simon Bennenbroek) tot het oprichten van een missiehuis: een opleidingsinstituut voor jongens, die als franciscaan naar de missie wilden gaan'.

Daarmee werd een wens van de provinciaal vervuld, die in deze al plannen had in 1911

De opdracht om dit huis tot stand te brengen kreeg pater Clemens van den Berg. Hij slaagde erin 6 maanden later met een eerste klas van 18 jongens (er waren 30 aanmeldingen) te starten in Megen.

De voorlopige huisvesting was in het gastenkwartier van het klooster van de zusters Clarissen. Voor de lessen en ontspanning was men aangewezen op het Derde Orde-zaaltje van de parochie.

Met de studenten van het aldaar bestaande franciscaanse gymnasium was er weinig contact, ofschoon de verhouding goed was. Men wilde een 'eigen club' vormen.

Omdat deze opzet in Megen een voorlopige was, keek men uit naar een betere behuizing. In aanmerking kwamen: het oude klooster van de Franse franciscanen in Sluijs in Zeeland en het kasteel Wijnandsrade in Limburg, of misschien beide !

Door toevallige omstandigheden werd het Baarlo, kasteel 'De Berckt', overgenomen van de Franse zusters Carmelites van Saint Denys. In september 1922 begon dat nieuwe missiehuis, onder de bescherming van de franciscaanse missionaris in Zuid-Amerika Sint Franciscus Solanus, met 65 leerlingen. Daarmee was het huis vol. Er werd dus over bijbouwen gesproken. Maar die mogelijkheid schijnt niet al te gunstig geweest te zijn. Ook zal de moeilijke bereikbaarheid van het missiehuis wel meegesproken hebben, dat men naar een andere vestigingsplaats ging uitzien

Het grote getal leerlingen gaf problemen, niet alleen wat betreft de huisvesting, maar ook de vorming. Daarom besloot het provinciaal bestuur 'De Berckt' in Baarlo tot een soort dependance te maken en tegelijk uit te zien naar een mogelijkheid om in Holland een tweede missiehuis op te richten. In sept. 1927 werden 27 nieuwe leerlingen in Baarlo geplaatst en 33 eerste klassers in Sittard. Bij deze nieuwe leerlingen waren er ook twee uit Noorwegen. De jongens bleven alleen het eerste jaar in Baarlo; als ze naar de tweede klas gingen kwamen ze in het 'echte' missiehuis in Sittard. Ook in het schooljaar 1928-1929 deed Baarlo nog dienst als dependance, maar nu ook voor Katwijk

Statistische gegevens betreffende lotgevallen van de studenten van de Missie- colleges te Baarlo-Sittard en te Katwijk, verzameld door P. Mikx, 1921-1950/1962

1927-1933, (1927-1928: 1e klas Baarlo en 1e klas Sittard)

BELASTINGKANTOOR TE BAARLO 1679

Baarlo was ten tijde van het Spaans Overkwartier een belangrijke doorvoerplaats van de handel van Italië naar Engeland per wagen, er was een belastingkantoor gevestigd. Waarom een belastingkantoor in Baarlo? In Venlo en Roermond waren ook belastingkantoren. Baarlo was n.l. een grensplaats aangezien Tegelen tot Gulik behoorde en dus buitenland was. Van alle in- en doorvoer die bij Steyl over de Maas kwam, moest in Baarlo accijns worden geheven, zoals blijkt uit onderstaande teksten. Op 19 december 1679 werden vanwege de landvoogd vanuit Brussel de navolgende zaken verordonneerd:

"ESTAT DE MODERATION" VAN DE RAAD VAN FINANCIËN TERZAKE VAN IN- EN UITGAANDE RECHTEN De lijst bevat een opsomming van artikelen waarvan de uitgaande rechten gereduceerd worden. Daarnaast worden de invoer- en transitrechten, te heffen van goederen afkomstig uit Engeland en de Republiek, die niet in de lijst worden genoemd, gesteld op twaalf stuiver per honderd last. Hetzelfde geldt voor Franse produkten bestemd voor doorvoer naar Engeland en de Republiek. Voor zover die produkten bestemd zijn voor doorvoer over land, via Vlaanderen, Brabant en Gelderland, naar het Duitse Rijk en Italië, moeten er paspoorten en "acquittes à caution" worden gelicht. In de kantoren van Roermond, Venlo of Baarlo kan men de nodige certificaten à décharge verwerven. De bepalingen van 16-12-1670 blijven van kracht, zij het dat de voorgeschreven declaratie aan de commies

van Zijne Majesteit te Keulen, voortaan te Roermond, Venlo of Baarlo gedaan kan worden.

ORDONNANTIE VAN DE RAAD VAN FINANCIËN TERZAKE VAN DE TRANSITO-HANDEL VAN ITALIË NAAR ENGELAND

De verordening behelst voorschriften voor het vervoer van zijde en brokaat, afkomstig uit Italië en bestemd voor Engeland, door Jeremie Hagens en François van Pruysen. Voor deze stoffen moeten invoerrechten worden betaald te Roermond, Venlo of Baarlo; de uitgaande en convoiechten zijn verschuldigd in Oostende. Te Roermond, Venlo of Baarlo moet de lading worden gecontroleerd aan de hand van bijgaande cedulen, alvorens de kisten en balen voorzien zullen worden van het loden transitzegel. De wagenvoerders ontvangen een "acquit de payement", dat zij onderweg aan de officieren van in- en uitgaande rechten moeten tonen. Deze acquitten moeten te Borgerhout worden ingewisseld tegen een "acquit de caution" voor de reis naar Oostende. De gestorte borgsom zal worden terugbetaald na het overleggen van een douane-verklaring uit Oostende, waaruit blijkt dat de lading in zijn geheel is uitgevoerd. De landvoogd verleent bovendien sauvegarde aan bedoelde transito-handel en vermaant de lokale overheden om op het alarm van de wagenvoerders onmiddellijk de klok te trekken en te hulp te snellen.
Bron: plakkatenlijst A.M.J.A. Berkvens

NIEUWE WEBSITE

<http://www.archiefvaria.nl>

Archiefvaria is een nieuwe site met diverse interessante zaken die bij bezoeken aan Limburgse archieven ontdekt zijn.

Het gaat hier voornamelijk over Baarlo en Kessel alsmede Ambt Kessel en Overkwartier van Gelre

BOEKENDERHOF

Deze boerderij is gelegen aan de Napoleonsbaan Zuid te Baarlo en is tegenwoordig Stal Hendrix. De boerderij was eigendom van de Karthuizers te Roermond

Onderstaande pachtcontracten geven een inzicht in de vroegere bewoners van deze hof.

1574 Henrich Beurskens & Geertgen seine huysfrouwe voor 12 jaar tot 1586

1592 Henrich Beurskens & Geertgen seine huysfrouwe voor 12 jaar tot 1604 1

1601 Heyn Verboeket

1607 Heyn Verboeket en Wulm sein sohn 12 jaar tot 1619

1613 Heijnen Bocket ende Wilhelm seinen sohn voor 12 jaar 2

1620 Heinrich Verboeket & Gertien sejne egte huysvrouw 12 jaar tot 1632 3

1631 Willem Beurskens & Grietgen seine huysfrouwe voor 8 jaar

1653 Wilhelm Beurskens & Grietgen sijne egte huysfrouwe 8 jaar tot 1661 4

1657 Hein Beurskens & Gertruidt van Kijen sein huysvrouw 5 voor 6 jaar 6

1661 tekst in latijn met opsomming van 8 punten

1685 Hendrick Janssen afrekening vanaf 1685-1692

1699 Hendrick Janssen zaliger voormalig halfman Boekenderhof beslag gelegd
 1721 Joachim Hendricks & Jencken Brouwers eheluiden voor 6 jaar 7
 1731 Joachim Hendricks is nog pachter en is gehuwd met Helena Graevendijck (2e huw)
 1729 verpachting van het gewas en overeenkomst inzake levering granen
 1734 Marten Beurskens & Elisabeth Mewissen voor 8 jaar tot 1742 (inv.nr. 292)
 1754 Marten Beurskens & Elisabeth Mewissen voor 12 jaar tot 1766
 1760 tussentijds verlengd
 1760 Marten Beurskens & Elisabeth Mewissen voor 12 jaar van 1760 tot 1772
 1772 Joannes Beurskens & Margaretha Heijmans voor 6 jaar tot 1778
 Afrekening van Grietgen weduwe van Willem Beurskens als pachters van de bouwhoff en de tiende van de Hof van de Karthuysers 31-08-1663 (invent. Nr. 292)
 Bron: RHCL14.D049 nr. 290

¹ Hof wordt genoemd: Convents hof

² hof wordt genoemd: Carthuysers Cloosters hof

³ Ondertekent met Heijn ob den Bochoolt

⁴ Hof wordt genoemd Bockholt

⁵ op achterzijde informatie over de gerichtsdagen in Baarlo in 1658 – 1659 en 1660 het convent werd vertegenwoordigd door A. Pelgrom van Venlo. (declaratie verteringen) de gerichtsdagen in 1658 waren te Baarlo op: 25 nov. En in december. In 1659 op: 28 jan- 14 juli – 27 okt in 1660: 1 maart -

⁶ hierin worden genoemd: 8 melkgevende koeien, 4 runderen, 100 schapen, 4 goede trekpaarden met veulen, 1 zeug met 8 biggen.

⁷ Hof wordt genoemd : op den Boechol

PROCLUMANDUM

Op de preekstoel in de kerk in Baarlo werden iedere zondag kerkberichten voorgelezen. Van twee en een half jaar zijn deze mededelingen bewaard gebleven. Hieronder de berichten van Carnavalszondag 1931

Dom Quinquagesima (15 februari 1931)

Heden zal de 2e collecte bestemd zijn voor de Missies. De 1e H. Mis wordt opgedragen voor de parochie. De 2e voor Louis Hasselman, de hoogmis wordt opgedragen vanwege de stierhouderij "Volharding". Heden na de hoogmis geen catechismus. Deze namiddag om 3 uur lof met Rozenhoedje.

Maandag 7 uur H. Mis voor de Wed. Nillessen, om half 9 zing H. Mis voor de overleden leden der winkelvereniging.

Dinsdag om 7 uur zing jgt voor Anna Geurts-Halverkamp. Om 8 uur zing jgt Maria Veugelers en Arnoldus Peeters. Woensdag, Aschwoensdag, geboden vasten en onthoudingsdag. Voor de H. Mis wordt eerst de H. Communie en daarna de gewijde asch uitgereikt op de gewone wijze en zoo nodig ook na de 1e H. Mis en voor de hoogmis. Om 7 uur H. Mis voor Johannes Ottenheim. Om 9 uur zing H. Mis voor de overledenen der families Linders en Verkoelen. s'Avonds om 6 uur lof met kruiswegeroefening.

Van donderdag af zullen voorloopig doch slechts nog voor korten tijd de H. Missen weer om half 7 en half 8

plaats hebben. Om half 7 gest H. Mis voor de H.W. Geb. freule Antoinetta barones de Bossart. Om half 8 zing H. Mis met uitstelling (sacramentsmis) voor Petronella Bruijnen-Görtz.

Vrijdag om half 7 gest zing H. Mis voor Franciscus d'Haemer en Johanna Hoefnagels. Om half 8 zing jgt voor Franciscus Stappers en Johanna Drabbels. s' Avonds om 6 uur lof met kruiswegeroefening.

Zaterdag half 7 zing H. Mis voor Willem Schuurmans, echtgenoot en zoon. Om half 8 zing jgt voor Jeanette Drabbels en Herman Görtz .

Heden na de hoogmis vergadering der Kath. Kiesvereniging in de zaal van H. van Bergen. A.s. dinsdagavond om half zeven zal de Eerw. Pater, die 9 jaren als missionaris in Brazilië werkzaam is geweest, in het patronaat eene lezing houden met lichtbeelden over Brazilië. Deze lezing zal afgewisseld worden door oefeningen van de turnclub van het patronaat. De entree is slechts 20 cent per persoon, men kan echter vooraf plaats bespreken voor 25 cent. a.s. Dinsdag morgen van 11-12 uur wegens plaatsgebrek worden de ouders verzocht geen kinderen mee te brengen. De opbrengst zal dienen ten bate van het patronaat voor het aanschaffen van een nieuw tooneel. Er wordt een aandachtig gebed verzocht voor

(Louis Hasselman (3) , de Wed. Nillessen (1) en Johannes Ottenheim, alhier overleden en voor allen wier namen op de doodenlijst staan.

Bron: particulier bezit

BAARLOSE SPROKKELINGEN

U ontvangt nu geen nieuwe lijst van voorradige Sprokkelingen. Deze is ongewijzigd gebleven.

Ze zijn nog steeds verkrijgbaar bij:

VERSPA HERENMODE

Grotestraat 17, Baarlo

077-3546842

Verder kunt u telefonisch bestellen bij:

P.J.C. van der Coelen, 077-4771349

C.J.M. Vaessen, 077-4772182

Per e-mail: hwbaarlo@hetnet.nl

Via website: deborcht.baarlo.com

Deze site wordt nu op modernere wijze aangepast, zodat u binnenkort hiervan kunt kennisnemen!

Deze uitgave is verzorgd door de Werkgroep Publiciteit:

Hub Brueren

Jan van der Coelen

Jan Wijnhoven